

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 09.10.2024

Vår ref.: 202404256-23 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 2023/708

NVE godkjenner Statnett sin detaljplan for Liåsen transformatorstasjon

1. Vedtak om godkjenning

1.1. Vedtak og vilkår

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til søknaden fra dere om godkjenning av detaljplan for Liåsen transformatorstasjon.

NVE godkjenner detaljplanen datert 27. februar 2024 for å bygge, drifte og vedlikeholde Liåsen transformatorstasjon i Oslo kommune i Oslo fylke. Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 27. august 2024, post nr. 9.¹

Det er konsesjonær sitt ansvar at detaljplanen er i samsvar med vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen, og at anleggsarbeidet mv. gjennomføres slik det er beskrevet i detaljplanen.

Detaljplanen kan ikke fravikes uten avklaring fra NVE. Dersom den videre planleggingen og gjennomføringen viser at andre løsninger enn de som er beskrevet i detaljplanen kan redusere ulempene utbyggingen medfører, ber vi dere om å ta kontakt med oss slik at vi kan behandle endringen(e).

Godkjenningen gis på følgende vilkår:

Før anleggsperioden

- Dere skal orientere NVE, berørte kommuner, grunneiere og rettighetshavere om datoen for oppstart før anleggsarbeidet starter.
- Dere skal gjøre entreprenører og eventuelle underentreprenører, konsulenter og andre som planlegger og bygger anlegget på vegne av konsesjonær kjent med detaljplanen og dette vedtaket.

---

¹ NVE-ref.: 201708079-147.

- Dere skal oversende en beskrivelse av deres system for å varsle om særlig støyende arbeider. Beskrivelsen skal oversendes NVE før anleggsstart.
- Dere skal oversende en helhetlig plan for istandsetting av hele anlegget med beskrivelse av hvor og hvordan dere planlegger å gjennomføre beplantning og erosjonssikring av tiltaksområdet. Planen skal utarbeides i kontakt med kommunen og det skal benyttes landskapsfaglig kompetanse. Planen skal oversendes NVE for godkjenning senest ett år før istandsettingsarbeidene starter.

Underveis i anleggsarbeidet

- NVE kan senere stille krav om at dere detaljerer prosjektet ytterligere og dokumenterer bygging, drift og vedlikehold ved hele eller deler av anlegget, og at slik dokumentasjon skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.
- Dere skal til enhver tid ha oppdaterte kart som kan legges fram for NVE hvis vi ber om det.
- Dere skal sørge for at eventuelt sprengsteinssøl i terrenget ryddes opp.
- Dere skal så langt som mulig bruke det samme kjøresporet, og for å unngå viftekjøring skal dere merke kjøretraseene.
- Dere må merke kulturminner i terrenget med et materiale som ikke forvitrer.

Etter anleggsarbeidet

- Dere skal sende en sluttrapport til NVE senest ett år etter at anlegget er satt i drift, jf. [NVEs veileder for sluttrapport \(nve.no\)](https://nve.no).

Generelt

- Hvis dere avdekker uønskede hendelser som har skadet eller kan skade miljøet betydelig, skal dere rapportere det til NVE. Opplys om hvilke tiltak som er eller vil bli iverksatt for å rette opp skader og hindre gjentakelser.

Mulighet til å klage

Vedtaket kan påklages. Se informasjon om retten til å klage på siste side.

1.2. Dere skal orientere grunneiere og rettighetshavere

Vi ber dere om å sende vedlagte orienteringsbrev til berørte grunneiere, gjenboere/naboer og rettighetshavere så snart som mulig. Dette vedtaket skal legges ved orienteringsbrevet. NVE ber dere sende en bekreftelse på at orientering er sendt til nve@nve.no.

2. Forhold Statnett må være oppmerksom på

2.1. Forholdet til plan- og bygningsloven

Siden anlegget har konsesjon etter energiloven, gjelder ikke plan- og bygningsloven.² Det betyr at dere ikke trenger å søke dispensasjon fra gjeldende kommunale arealplaner eller kommunal byggesaksbehandling.

NVE ber om å bli orientert dersom områder som er godkjent til midlertidig arealbruk i NVEs tillatelser, omgjøres til permanent arealbruk i medhold av annet lovverk. NVE skal motta kopi av søknader og eventuelle tillatelser.

Når anlegget er ferdig bygget, skal dere sende kommunen kartdata i egnet kartformat med alle fysiske anlegg, slik at det offentlige kartverket kan oppdateres. Kravet står i byggesaksforskriften (SAK 10).³

2.2. Anlegget er omfattet av kraftberedskapsforskriften

Anlegget er omfattet av kraftberedskapsforskriften.⁴ NVE har i denne godkjenningen ikke vurdert om tiltaket tilfredsstiller kravene i forskriften.

2.3. Tillatelser dere trenger etter annet lovverk

I tillegg til denne godkjenningen av detaljplanen må dere sørge for å skaffe dere nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Statnett er også ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

3. Bakgrunn

Den 17. august 2023 fikk Statnett konsesjon fra NVE for å bygge Liåsen transformatorstasjon (se figur 1). Tillatelsen ble gitt på bakgrunn av at Oslo sør-øst hovedsakelig forsynes av transformatorstasjonene Ulven og Follo, som nærmer seg sin kapasitetsgrense. Med et forventet økt forbruk i området fremover vil tiltaket bidra til å styrke forsynings sikkerheten.

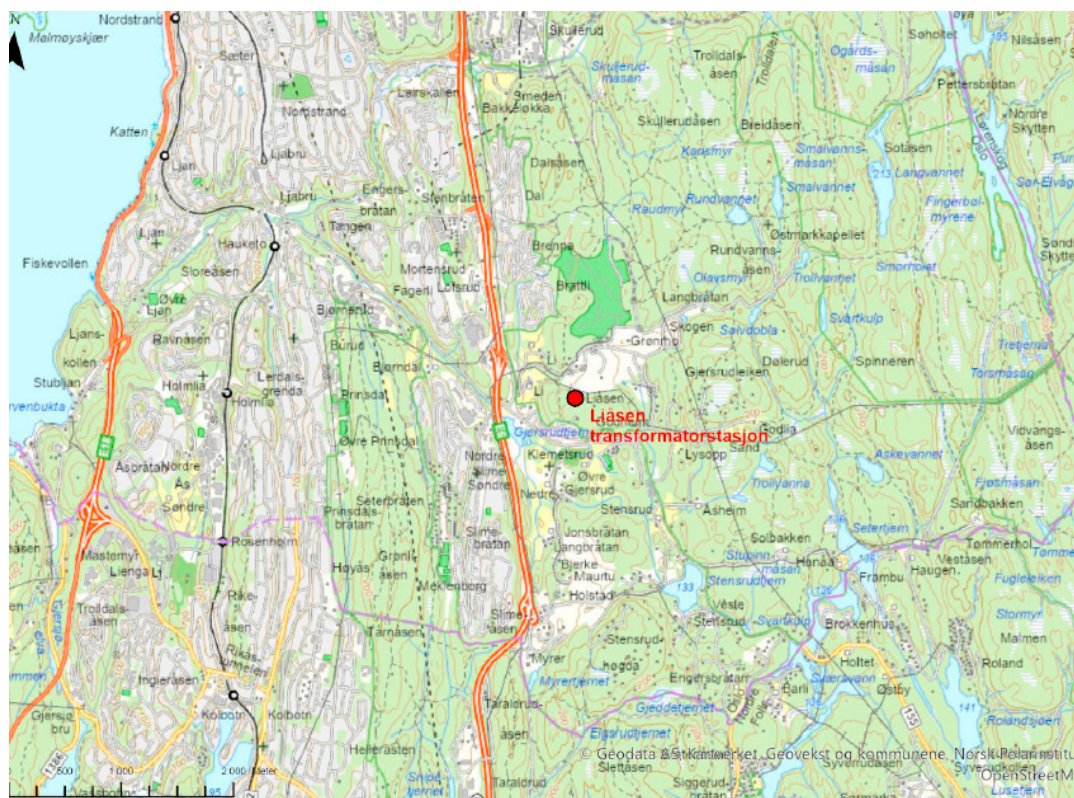
I sammenheng med konsesjonen for Liåsen transformatorstasjon fikk også Elvia konsesjon til å etablere en cirka 1,2 km lang 132 kV luftledning fra eksisterende 132 kV frem til ny stasjon. Konsesjonsvedtaket for ledningen ble påklaget til Energidepartementet (ED). ED fattet vedtak i klagesaken 8. mai 2024. Klagen ble ikke tatt til følge, og NVEs konsesjonsvedtak ble opprettholdt.

---

² [Plan- og bygningsloven § 1-3](#) (lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling).

³ [Byggesaksforskriften \(SAK 10\) § 4-3](#) siste ledd (forskrift 26. mars 2010 nr. 488 om byggesak).

⁴ [Kraftberedskapsforskriften](#) (forskrift 7. desember 2012 nr. 1157 om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen).

Figur 1: Oversikt over planlagt plassering av Liåsen transformatorstasjon. Kilde: Statnett.

Statnett planlegger oppstart av anleggsarbeidene i løpet av høsten 2024 og ferdigstilling sommeren eller høsten 2027.

4. Høring og innkomne merknader

4.1. Detaljplanen har vært på høring

I anleggskonsesjonen er det i vilkår nr. 9 blant annet satt krav om at «Statnett skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere». I detaljplanen er det opplyst at grunneiere og rettighetshavere er involvert. Partene skal ha blitt involvert gjennom blant annet Teams-møter, dialog over e-post, telefonsamtaler og fysiske møter. For mer detaljer om involveringen av de ulike partene, se tabell 4 i kapittel 3.3 av detaljplanen.

NVE sendte detaljplanen for Liåsen transformatorstasjon på høring 13. mars 2024 til Oslo kommune, Statsforvalteren i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Byantikvaren, Bjørndal boligsammenslutning, Østmarkas venner, DNT Oslo og omegn, Oslo og Omland friluftsråd, WWF Norge, Liåsen Velforening, Telenor, Statens vegvesen, Birdlife Norge, Skiforeningen og Forum for natur og friluftsliv. Fristen for å komme med merknader til detaljplanen var 10. april 2024. Statnett har informert grunneiere og rettighetshavere om høringen og fristen for å komme med merknader. Oslo kommune fikk utsatt frist til 15. april for å gi mulighet til å koordinere høringsinnspill på tvers av etatene, i tillegg til å gi tid til å ettersende et vedlegg som manglet i den innsendte detaljplanen.

4.2. 4.2 Innspill til detaljplanen

Vi har mottatt 12 innspill til detaljplanen.

Et fylldig sammendrag av uttalelsene finner dere som vedlegg 1 til denne detaljplanen. Her står også Statnett sine kommentarer av 4. juni 2024 i kursiv under den aktuelle uttalelsen.

Nedenfor har vi gjengitt hovedtrekkene i uttalelsene.

Tabell 1: Innkomne innspill.

Høringspart	Dato	Hovedtema
Byantikvaren	10. april 2024	Funn av automatisk fredede kulturminner i området. Det må søkes om dispensasjon fra kulturminneloven § 8 eller omprosjekttere slik at kulturminnene ikke berøres
Oslo kommune	16. april 2024	Understreker viktigheten av dialog mellom kommunen og Statnett, samt dialog/informasjon til bydelen og naboer/andre berørte. Kommunen har innspill knyttet til bruk og istandsetting av riggplasser og midlertidige veier, redusere visuelt uttrykk av transformatorstasjonen, forurensning (støy, avrenning), overvann, hensynet til vann- og avløp, avfallsdeponiet på Grønmo, miljøteknisk infrastruktur, trafiksikkerhet og hekketid for fugl.
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	4. april 2024	Statsforvalteren har ingen nye merknader siden høringen av konsesjonssaken, og viser til tidligere innspill.
Liåsen Velforening	9. april 2024	Ønsker at Statnett bidrar økonomisk til restaurering av et hus som kan benyttes som forsamlingshus for velforeningen vest for Liåsen. Ber om en ny sti mellom Sørliveien og Liåsveien.
Naturvernforbundet Oslo og Akershus og Østmarkas Venner	10. april 2024	Mange berørte parter, foreslår avbøtende tiltak: byggemateriale av høy kvalitet, grønne tak, legge transformatorstasjonen lavt i terrenget, ledningen til stasjonen bør legges i bakken eller kamuflere master i terrenget, finn erstatning for ødelagt sti fra Klemetsrud skole til Grønmo og Østmarka.
Friluftslivets samarbeidsutvalg	9. april 2024	Setter spørsmål ved Statnetts tolkning av markaloven. Foreslår: å plassere stasjonen lavere i terrenget, at Statnett beskriver inngrep/istandsetting og avbøtende tiltak bedre i detaljplanen, kortere tidsfrist for gjennomføring av avbøtende tiltak og beskrive bevaring av kulturminner i detaljplanen.
Bjørndal nærmiljøforum	4. april 2024	Kritiske til bygging av stasjonen, tolkning av markaloven, synlighet av stasjonen og manglende avbøtende tiltak som: lavere plassering av stasjonen i terrenget, plan for vegetasjonsskjerming og beplantning, utdypelse av oppfølging av konsesjonskrav i detaljplanen + hensyn i henhold til markaloven.

5. NVEs vurderinger av endringer fra konsesjonen

Den 4. oktober 2024 ble NVE informert om at tiltaket vil berøre en bekk som ikke var kjent da konsesjonen ble gitt, eller ved tidspunktet for innsendt detaljplan. NVE vil gjøre en separat vurdering av tiltakene som berører bekken på et senere tidspunkt. NVE påpeker at Statnett ikke kan begynne anleggsarbeider som berører bekken før NVE har gjort sin vurdering.

6. NVEs vurderinger av detaljplanen

6.1. Hva vurderer NVE?

Formålet med en detaljplan er å sikre at dere som konsesjonær tar hensyn til miljø og landskap når anlegget bygges og driftes. Mottatte merknader til konsesjonsspørsmålet, for eksempel plassering, kabling osv. er ikke gjenstand for behandling da dette spørsmålet er avklart gjennom konsesjonsbehandling og klagebehandling. I vår behandling kontrollerer vi at detaljplanen oppfyller aktuelle vilkår i konsesjonen. Vi vurderer og kommenterer også andre tema og forhold der konsesjonær eller høringsparter ønsker avklaring fra NVE. Forhold som NVE mener beskrives på en god måte i detaljplanen, og som det ikke er kommet merknader til i høringen, blir ikke vurdert nærmere av NVE.

Nedenfor presenterer vi først våre vurderinger knyttet til avbøtende tiltak i anleggs- og/eller driftsperioden. Deretter vurderer vi øvrige tema.

6.2. Avbøtende tiltak i anleggs- og/eller driftsperioden

I konsesjonens post nr. 9 om detaljplan er det stilt krav om at planen spesielt skal beskrive og drøfte en rekke ulike forhold. NVE vil i det følgende gå gjennom disse.

6.2.1 Kamoufleringstiltak

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Kamoufleringstiltak. Det skal vurderes kamouflering/grønnmaling av kraftledningskomponenter for både 420 kV ledning og 132 kV ledning på strekninger der dette kan ha god effekt for å redusere visuelle fjernvirkninger. Kamouflering av komponenter i stasjonsanlegget skal også vurderes. Eventuelle kamoufleringstiltak skal visualiseres og estimerte kostnader for tiltakene oppgis.

Dette blir omtalt i kapittel 3.1 av detaljplanen og i Statnett sitt svar til høringsuttalelsene. Oslo kommune, Naturvernforbundet, Østmarkas Venner, Friluftslivets samarbeidsutvalg og Bjørndal nærmiljøforum har alle poengtert at det er viktig å redusere det visuelle inntrykket av stasjonen. Statnett mener at nye master på Liåsen ikke vil bli kamouflert dersom de males i en mørk grønn farge, ettersom innsynet til området i hovedsak blir fra Grønnoområdet. Her vil man se opp på området, slik at mastene vil gi en silhuetteeffekt mot himmelen dersom de males mørke.

Når det gjelder kamouflering av komponenter i stasjonsanlegget, fremgår det av kapittel 3.1 i detaljplanen at bygningene på stasjonen vil bli kledd med mørk teglstein for å dempe det

visuelle inntrykket. Transformatorsjaktene vurderes utført med farget betong. Dette er nærmere omtalt i kapitlet under (6.2.2).

Vilkåret om kamuflering av master ble begrunnet i NVEs notat Bakgrunn for vedtak⁵. Her ble problematikken med at mastene kunne få en silhuetteeffekt mot himmelen diskutert. Likevel konkluderte NVE med at de positive virkningene av kamuflering kan overveie de negative, og dette var bakgrunnen for NVEs vilkår. Etter NVEs vurdering er Statnetts begrunnelse for hvorfor kamuflering av master er til større ulempe enn fordel, noe tynt beskrevet i detaljplanen. Visualiseringen som lå vedlagt detaljplanen var gitt fra fugleperspektiv og underbygger ikke argumentasjonen til Statnett om at mastene vil gi silhuetteeffekt mot himmelen. Vi mener likevel at Statnett har vurdert og visualisert kamuflering av mastene i detaljplanen i henhold til krav i vilkåret.

Vi minner om at god og tidlig planlegging av istandsettingsarbeid er viktig for å redusere inngrep i terrenget og det visuelle uttrykket til anlegget. Utilstrekkelig planlegging eller planlegging i en avsluttende fase kan øke behovet for ressurskrevende og inngripende tiltak. Vi viser i denne sammenheng til våre vurderinger og vilkår om plan for istandsetting i kapittel 1 om skogrydding og vegetasjonsskjerming.

6.2.2 Utforming av stasjonsbygg

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Planlagt fasadeutforming, fargevalg og materialbruk for stasjonsbygg skal detaljeres og visualiseres. Utforming skal være i tråd med føringene i reguleringsplanen for Grønmo friluftspark og Oslo kommune skal konsulteres. Estimerte ekstrakostnader til fasadeutforming utover standard utforming skal oppgis.

Utforming av stasjonsbygg er omtalt i detaljplanen kapittel 6.2.6. Tegninger av bygninger (snitt og fasade) ligger som vedlegg til detaljplanen og det er lagt ved en figur som viser 3D-visualisering av stasjonsområdet. Statnett skriver at stasjonsbygget skal kles i mørk teglstein, og Statnett vurderer å utføre transformatorsjaktene i farget betong.

Oslo kommune har i sitt høringsinnspill spilt inn at også transformatorsjaktene bør være utført i mørk betong, og at tak bør bygges som grønne tak i tråd med reguleringsplanen for Grønmo friluftspark. Statnett har svart at det er lagt opp til mørk betong på fasadene av transformatorsjaktene, men at det ikke er teknisk mulig å ha grønne tak på andre bygg enn garasjebygget. Statnett har informert NVE i e-post av 26. august 2024 at de vil få utarbeidet et alternativ med grønt tak på garasjebygget og legge det fram for Oslo kommune. I samme e-post har Statnett begrunnet nærmere vurderinger av hensyn til reguleringsplan og hvorfor grønne tak på byggene ikke er mulig for de andre bygningene. De har også lagt fram kostnadsoverslag på merkostnader knyttet til utforming av fasadene.

NVE vurderer at detaljplanen sammen med tilleggscommentarene til Statnett i e-post av 26. august 2024 ivaretar vilkåret i konsesjonen om utforming av stasjonsbygg.

---

⁵ NVEs notat «Bakgrunn for vedtak» datert 17. august 2023, NVE-ref.: 201708079-120

Vi minner om at detaljplanen ikke kan fravikes uten avklaring fra NVE. Dersom dere planlegger å endre fasadeutforming på garasjebygget i henhold til reguleringsplan for Grønmo friluftspark, må det søkes om endring av detaljplanen. En slik endringsøknad må inneholde en oppdatert beskrivelse og visualisering av tiltaket.

6.2.3 Tilrettelegging og omlegging av stier

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Tilrettelegging og omlegging av stier. Mulige tilretteleggingstiltak for friluftsliv og omlegging av mye brukte stier (som berøres både i anleggs- og driftsfase) skal beskrives. Tilretteleggingstiltak skal utarbeides i dialog med Klemetsrud skole, barnehage og AKS.

Dette står omtalt i kapittel 3.1 i detaljplanen, der Statnett skriver at de skal opparbeide en alternativ sti som erstatning for hovedstien mellom Sørliveien og Liåsen, som vil bli sperret i anleggsfasen. Statnett skriver at dette skal gjøres i samarbeid med interessenter.

Tilrettelegging og omlegging av stier er ytterligere beskrevet i kapittel 6.6 i detaljplanen.

Som påpekt i høringsuttalelsen til Liåsen Velforening, stod ikke tiltaket beskrevet i kapittel 6.6 i detaljplanen da planen var på høring. I oppdatert detaljplan av 23. august 2024 skriver Statnett i kapittel 6.6. at de skal opparbeide en alternativ sti i samråd med Oslo kommune, og at hovedstien mellom Sørliveien og Liåsen vil bli sperret i anleggsfasen. NVE anser vilkåret i anleggskonsesjonen som ivaretatt.

6.2.4 Vann- og avløpsanlegg

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Vann og avløpsanlegg. Det skal redegjøres for hvordan eksisterende vann- og avløpsanlegg, herunder vanntunnel (Skullerud–Enebakkveien), hensyntas i anleggs- og driftsfasen.

Statnett har i detaljplanen vist til at hensynet til vann- og avløpsanlegg skal vurderes av ingeniørgeolog, og viser til vedlegg 6. Vedlegg 6 mangler i detaljplanen.

Oslo kommune har i sin høringsuttale påpekt det manglende vedlegget. Statnett har i sine kommentarer til høringsinnspill svart at avstand mellom sprengningsaktivitet og VA-tunell er vurdert som akseptabel. De skriver videre at det blir utarbeidet en risikovurdering før oppstart som vil bli sendt til vann- og avløpsetaten i Oslo kommune. Statnett skriver videre i sine kommentarer til høringsinnspill at når det gjelder kommunens ønske om en risikovurdering av forholdet til drikkevannstunnelen i området under anleggsperioden, vil dette bli håndtert i prosjektering gjort av totalentreprenør.

NVE vurderer at detaljplanen sammen med Statnett sine kommentarer til innkomne høringsinnspill ivaretar vilkåret i konsesjonen. NVE legger til grunn at forholdet til VA-tunnel avklares med rette myndighet. Dersom risikovurderingen som skal utarbeides, eller

videre detaljprosjektering som skal gjøres av totalentreprenør, viser at arealbruk må endres eller at Statnett må innføre tiltak for å imøtekomme kommunen, ber vi om at Statnett orienterer NVE.

6.2.5 Anleggsstøy

I anleggskonsesjonens post nr. 9 og 12 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

- *Anleggsstøy. Klima- og miljødepartementets Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021) skal legges til grunn. System for varsling i henhold til konsesjonsvilkår skal beskrives, og det skal redegjøres for mulige avbøtende tiltak for naboer til tiltaksområdet.*
- *Det skal etableres system for varsling av særlig støyende anleggsarbeider for beboere og interessenter nær tiltaksområdet.*

Statnett viser i detaljplanen til en støyrapport som ble utarbeidet i 2017. Denne rapporten tar utgangspunkt i Klima- og miljødepartementets retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/2021. Statnett skriver at denne rapporten vil legges til grunn for arbeid og drift knyttet til anlegget. Statnett skriver at et bolighus vil utsettes for støy ut over grenseverdiene, og det vil bli vurdert tiltak for de som bor der. Det står videre i detaljplanens kapittel 6.6. at naboer skal varsles og at det vil bli gjennomført støymålinger.

Oslo kommune v/ Bydel Søndre Nordstrand skriver i sin høringsuttalelse at støy fra bygge- og anleggsvirksomhet må overholde kravene i forskrift om begrensnings av støy i Oslo kommune (støyforskriften). Statnett skriver i svar til høringsuttalelsen at de skal etterleve kravene i støyforskriften. Ettersom retningslinjene for støy i arealplanlegging har blitt oppdatert etter støyrapporten ble sendt inn i 2017, anmoder vi at Statnett forholder seg til de oppdaterte retningslinjene (T-1442/2021). Vi forutsetter dermed at Statnett forholder seg til både T-1442 og støyforskriften.

Statnett har beskrevet mulige avbøtende tiltak for naboer i tiltaksområdet i e-post av 26. august 2024. De skriver at de i samarbeid med entreprenør og i dialog med beboere som berøres, vil vurdere ulike tiltak, for eksempel fysisk støyskjerming av bolig. Det står videre at de har god erfaring med mobilvarsling av beboere ved støyende aktiviteter.

NVE anser at detaljplanen og kommentarene fra Statnett gitt i e-post av 26. august til dels svarer ut vilkårene i konsesjonen knyttet til støy. Statnett har ikke beskrevet system for varsling av særlig støyende arbeider, og detaljplanen er noe mangelfull på dette punktet. For å imøtekomme kravet i konsesjonen om at detaljplanen skal beskrive system for å varsle om særlig støyende arbeider, setter NVE vilkår om at Statnett skal sende inn slik beskrivelse til NVE før anleggsarbeidet starter.

6.2.6 Trafikksikring

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Trafikksikring. Aktuelle trafikksikringstiltak skal beskrives og det skal redegjøres for status for eventuelle nødvendige tillatelser etter annet regelverk. Trafikksikringstiltak skal godkjennes av rette vegmyndighet.

Dette blir beskrevet i kapittel 6.6 i detaljplanen. Statnett skriver at det vil bli noe økt trafikk på Enebakkveien mellom avkjøring fra E6 på KV6 og langs Sørliveien som følge av tiltaket. For å motvirke ulempene dette kan medføre skal Statnett sørge for skilting/oppmerking og styring av trafikken i området. NVE registrerer at Statnett beskriver trafikksikringstiltak for anleggsarbeidet. Vi legger til grunn at tiltakene som beskrives i detaljplanen er avklart med rette vegmyndighet, og har ingen innvendinger til tiltakene som beskrives.

6.2.7 Støv

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Aktuelle tiltak for å redusere støv i anleggsfasen skal beskrives. Vurdering av tiltak skal gjøres ut fra kapittel 6 i Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanleggingen (T-1520/2012). Eventuelle nødvendige tillatelser skal innhentes fra rette forurensningsmyndighet.

Tiltak for å redusere støv er omtalt i detaljplanen kapittel 3.1. Statnett skriver at de vil stille krav til renhold for å hindre spredning av skitt og støv. I kapittel 6.6. beskriver Statnett mulige avbøtende tiltak for å redusere støv fra anleggsarbeidet.

NVE anser at vilkåret om støv er tilstrekkelig ivaretatt i detaljplanen. NVE legger til grunn at Statnett innhenter eventuelle tillatelser fra rett forurensningsmyndighet ved behov.

6.2.8 Forurensning og forurensede masser

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Forurensningsrisiko ved anleggsarbeider og håndtering av forurensede masser. Aktuelle tiltak for å unngå forurensning innenfor og utenfor tiltaksområdet skal beskrives. Eventuelle nødvendige tillatelser skal innhentes fra rette forurensningsmyndighet.

Statnett skriver at det ble gjort en miljøteknisk undersøkelse i 2020 som avdekket forurenset grunn innenfor prosjektområdet. I kapittel 6.6 av detaljplanen skriver Statnett at det skal utarbeides en tiltaksplan for håndtering av forurenset grunn som skal sendes til Oslo kommune for godkjenning. De skriver også at forurensede masser skal leveres til godkjent mottak. Dette utdypes videre i kapittel 6.7 der Statnett legger frem forventede avfallsfraksjoner.

På bakgrunn av denne informasjonen vurderer NVE konsesjonsvilkåret som oppfylt.

6.2.9 Miljøteknisk infrastruktur

I anleggskonsesjonen post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Miljøteknisk infrastruktur. Det skal redegjøres for hvordan eksisterende miljøteknisk infrastruktur hensyntas i anleggs- og driftsfasen på en slik måte at det ikke er til hinder for Oslo kommunes oppfølging og overvåkning av avfallsdeponiet på Grønmo.

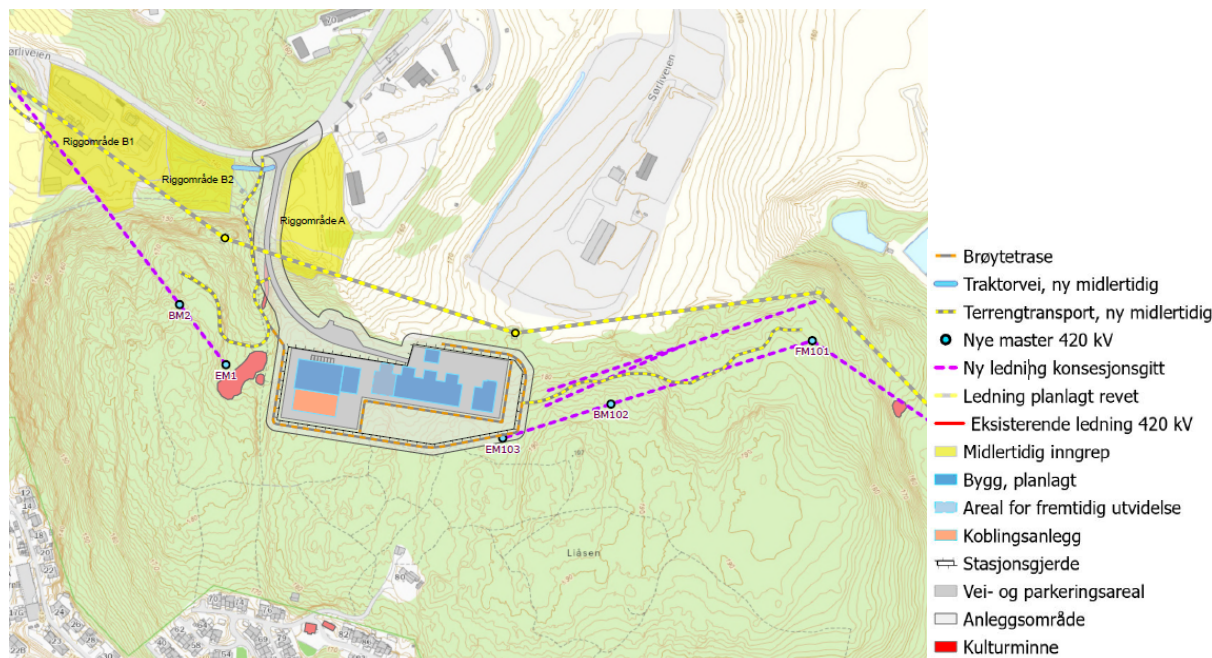
I kapittel 3.1 av detaljplanen ble hensyn til miljøteknisk infrastruktur omtalt. Statnett har hatt tett dialog med Renovasjons- og gjenvinningsetaten (REG) i Oslo kommune om grensesnittene. Kommunen påpeker at Statnett må opprette kontakt med Eiendoms- og byforyngelsesetaten (EBY) angående grensesnittet mot avfallsdeponiet på Grønmo. NVE legger til grunn at Statnett avklarer dette videre med Oslo kommune.

6.3. Øvrige tema

6.3.1. Detaljplanlegging av arealbruk

I anleggskonsesjonen ble det gitt tillatelse til å etablere en permanent anleggsvei på cirka 300 meter fra Sørliveien opp til transformatorstasjonen. I tillegg til permanent arealbruk er det behov for midlertidig arealbruk som kjørespor, riggplasser og massedeponi.

Tillatelsen er gitt under forutsetning om at midlertidige anleggsområder tilbakeføres til det opprinnelige etter bruk. Både permanent og midlertidig arealbruk vist i detaljplankartet (se figur 2) er nærmere omtalt nedenfor.

Figur 2: Detaljplankartet vedlagt detaljplanen viser en oversikt over permanent og midlertidig arealbruk. Kilde: Statnett.

Arrondering og istandsetting

I konsesjonens punkt 9 er det satt vilkår om at Statnett skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, som skal være ferdig senest to år etter at anlegget eller deler av anlegget er satt i drift.

Istandsetting er beskrevet i detaljplanens kapittel 6.5.1., og det er videre beskrevet områder med spesielle krav til utførelse eller istandsetting i detaljplanens kapittel 6.3. Statnett viser til at istandsetting vil følge prinsippene i Statnett sin håndbok i terrengbehandling. For ytterligere beskrivelse av istandsetting i forbindelse med skogrydding og vegetasjon, se kapittel 1.

Når et areal blir opparbeidet, mener NVE at det er viktig å rydde vegetasjon, mellomlagre masser i ranker og separere massefraksjoner for å lykkes med arrondering og istandsetting. I praksis kan det være utfordrende å holde toppmassene adskilt fra resten av massene. Vi oppfordrer Statnett, sammen med entreprenøren, til å finne en løsning på hvordan toppmassene kan mellomlagres slik at det blir mindre sannsynlig at disse blander seg med andre masser.

I forbindelse med arrondering og istandsetting er det viktig å få til overganger som er så like terrenget rundt som mulig. Midlertidige anleggsveier bør planlegges slik at de enklest mulig kan fjernes og tilbakeføres. For å tilrettelegge for naturlig revegetering bør toppmassene ikke klappes, men legges rufsete tilbake. Vi viser til «NVEs veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg».⁶

NVE har satt vilkår om at dere skal utarbeide en sluttrapport og sende den til NVE innen ett år etter at anlegget er satt i drift. I sluttrapporten skal dere dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjonen, den godkjente detaljplanen og eventuelle endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. Dersom oppryddingen ikke er ferdig når sluttrapporten sendes inn, skal dere også rapportere status og framdrift for dette arbeidet. [Veileder for sluttrapport finnes på nve.no](#). NVE oppdaterer den digitale veilederen jevnlig, og anbefaler at dere bruker nyeste versjon.

Permanente adkomstvei

I detaljplanen går det frem at det skal opprettes en ca. 300 meter lang permanent adkomstvei fra Sørliveien til Liåsen med en veibredde på ca. 5 meter. NVE mener at å etablere vei i de aller fleste tilfeller er et omfattende terrenginngrep, og det er avgjørende at selve anleggsarbeidet utføres riktig. Utforming, arrondering og istandsetting av veiene må utføres slik at dere unngår farlige skrenter og ustabile skråninger.

NVE setter som vilkår at eventuelt sprengsteinssøl i terrenget skal ryddes opp. For å redusere risikoen for sprengsteinssøl anbefaler vi å bruke matter ved sprenging. Sprengsteinssøl utenfor rekkevidden til gravemaskinen eller kranen skal også ryddes. Ryddingen skal gjennomføres på en slik måte at arbeidet i seg selv ikke setter varige spor i terrenget.

---

⁶ [NVE Veileder Nr.2/2021 Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg](#).

Kjørespor

I anleggsperioden vil det være nødvendig å transportere gravemaskin og annet utstyr ut i terrenget, inn til mastepunktene og mellom transformatorstasjonen og riggplassene. Konesjonæren har rett til å ta seg fram i kraftledningstraseen innenfor rettighetsbeltet. I tillegg vil Statnett bruke eksisterende veier og kjørespor fram til stasjonen og rettighetsbeltet, men det er også behov for noe transport i terrenget utenfor eksisterende kjørespor.

Statnett har søkt om korridorer for kjørespor, se kapittel 6.2.2 i detaljplanen og detaljplankartet.

Oslo kommune har spilt inn at det bør foreligge en miljøoppfølgingsplan eller lignende for tilbakeføring av de midlertidige veiene fram til mastepunktene, som kommunen skal godkjenne som grunneier. Statnett svarer i sine kommentarer til høringsinnspillet fra kommunen at det vil bli utarbeidet et bedre prosjekteringsgrunnlag for midlertidig ankomst til mastene. NVE påpeker at detaljplanen gir føringer for hvordan anleggsarbeidene og drift av anlegget skal hensynta miljø. Dette innebærer også tilbakeføring av midlertidige veier til mastepunktene.

NVE viser til at all transport i terreng mellom mastepunktene skal foregå på en måte som etterlater minst mulig spor i terrenget. Dersom dette blir godt håndtert av konsesjonær og entreprenør, vil arbeidet med tilbakeføring og istandsetting av arealene bli enklere. NVE viser i den forbindelse til avsnitt 3.3.3 i NVEs veileder for terrengbehandling.⁷ Der finner dere prinsipper for terrengtransport som reduserer terrenginngrep. For å minimere risikoen for terrengskader er det en fordel om terrengtransporten foregår på frossen mark, mens på ufrossen mark mener vi det er en fordel å benytte beltegående kjøretøy med lavt marktrykk.

Dersom dere planlegger kjøring i bløtt terreng er det viktig at dere forsterker traseen før dere kjører i det bløte terrenget slik at ikke sporene utvides. Dere skal så langt som mulig bruke det samme kjøresporet, og for å unngå viftekjøring skal dere merke kjøretraseene. Ved kjøring i sidebratt terreng eller ved kryssing av vassdrag og mindre bekker er det viktig at dere passer på at det ikke oppstår erosjon.

NVE er kjent med at det i anleggsfasen ofte blir nødvendig å justere tidligere godkjente kjørespor, fordi det først er når entreprenøren kommer ut i terrenget at man finner traseer for kjørespor som gir minst inngrep og terrengskader. Vi mener derfor det er hensiktsmessig å kunne justere kjørespor innenfor en definert korridor, framfor å søke om å få godkjent spesifikke traseer for kjørespor før anleggsfasen starter. NVE godkjenner derfor de omsøkte korridorene for kjørespor og forutsetter at dere innenfor korridoren bruker det kjøresporet som gir minst negative virkninger i terrenget.

---

⁷ [NVE Veileder Nr.2/2021 Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg.](#)

Riggplasser

Riggplassene som Statnett planlegger å bruke i anleggsarbeidet, er vist i detaljplankartet. Det er inntegnet tre midlertidige riggområder (A, B1 og B2 og C). Det er også tegnet inn midlertidige riggplasser ved mastepunktene som skal settes opp.

Oslo kommune har kommet med flere innspill knyttet til bruk og istandsetting av riggplassene. Forholdene som påpekes av kommunen er hensyn til miljøteknisk infrastruktur, overlapp med avfallsdeponiet på Grønmo og istandsetting av riggområdene. Kommunen ønsker dialog med Statnett om riggplassene, noe Statnett skriver at de kommer til å ha i den videre planleggingen.

Riggområde C ligger delvis på dyrket mark. Oslo kommune har påpekt dette, og skriver også at de ikke kan akseptere denne riggplassen uten å ha sett en plan for istandsetting av området. Kommunen peker også på at det er kantvegetasjon rundt den dyrkede marken, og riggområdet vil være synlig i landskapsbildet. Statnett skriver i sitt svar til høringsuttalelsen fra kommunen at det er lite sannsynlig at dette riggområde tas i bruk.

NVE påpeker at tillatelsen til bruk av riggarealene er avklart i behandlingen av ekspropriasjonssaken. Selv om tillatelsen til bruk av riggarealene er avklart, er det fortsatt krav om at arealene skal istandsettes etter bruk. NVE legger derfor til grunn at eventuell bruk og istandsetting av riggplassene skjer i dialog med Oslo kommune. Beskrivelsen av istandsetting av riggarealene skal inngå i plan for istandsetting gitt som vilkår i kapittel 6.3.2. Vi legger også til grunn at deponi og miljøteknisk infrastruktur hensyntas.

6.3.2. Skogrydding og vegetasjonsskjerming

I anleggskonsesjonens post nr. 9 og 11 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

- *Vegetasjonsskjerming, gjensetting av vegetasjon og tilbakeføring/revegetering. Aktuelle tiltak som kan bidra til å redusere visuelle fjern- og nærvirkninger av stasjonsanlegget skal beskrives og kartfestes.*
- *For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen skal skogrydding begrenses så langt det vurderes som hensiktsmessig. Gjensetting av vegetasjon bør prioriteres på de strekningene hvor traseen krysser viktige naturtyper (rik sump- og kildeskog med innslag av rik edellauvskog), der det er satt vilkår om kamuflerende tiltak, der ledningen går gjennom eksponerte landskapsrom (f.eks. østsiden av Liåsen), samt i krysningspunkter med vei og mye brukte turstier. Gjennomføring av skogrydding skal omtales detaljplanen.*

Vegetasjonsskjerming, gjensetting av vegetasjon og revegetering er omtalt i detaljplanens kapittel 6.6. Istandsetting er beskrevet i kapittel 6.5.1. Det er også beskrevet områder med spesielle krav til utførelse eller istandsetting i kapittel 6.3. i detaljplanen. Statnett legger opp til at det skal plantes trær mellom transformatorstasjonen og Grønmoområdet som skjermingstiltak. I detaljplanen er det også beskrevet at større trær skal bevares så langt som mulig, og at trær som skal bevares skal merkes. Riggområdene skal avgrenses tydelig.

Vilkåret om skogrydding blir omtalt i detaljplanens kapittel 6.2.5. og i skogryddeplanen som ble utarbeidet i forbindelse med detaljplanen. Statnett skriver at de planlegger rydding av skog frem mot mastepunktene for tilkomst av sekshjuling og gravemaskin. Videre skriver Statnett at det skal gjennomføres hogst langs et 40 meter ryddebelte for alle ledningstraseer.

NVE legger til grunn at dere også bruker prinsipper omtalt i NVEs veileder om skogrydding i kraftledningstraseer som verktøy i forbindelse med skogryddingen, gjensetting av vegetasjon, skjerming og revevegetering. I veilederen står det blant annet at lavtvoksende vegetasjon som ikke kommer i konflikt med ledningen skal settes igjen i ryddebeltet. NVE ber også om at det etableres en kantsone av lavt- og sentvoksende trær for å beskytte mot vindfall der dette er mulig. NVE forventer at dere inkluderer prinsippet om begrenset skogrydding i internkontrollsystemet deres, slik at temaet også ivaretas i driftsfasen for kraftledningen.

NVE vurderer at detaljplanen til dels svarer ut vilkår 9 og 10 i anleggskonsesjonen. NVE mener at detaljplanen beskriver tiltak for vegetasjonsskjerming, gjensetting av vegetasjon og tilbakeføring/revegetering til en viss grad, men at det gjenstår planlegging av konkrete tiltak. Det fremgår ikke tydelig av detaljplanen hvilke tiltak som faktisk skal gjennomføres. NVE vil sette vilkår om at Statnett skal oversende en helhetlig plan for istandsetting av hele anlegget med beskrivelse av hvor og hvordan dere planlegger å gjennomføre beplantning og erosjonssikring av tiltaksområdet. Planen skal utarbeides i kontakt med kommunen og det skal benyttes landskapsfaglig kompetanse. Planen skal oversendes NVE for godkjenning senest ett år før istandsettingsarbeidene starter.

6.3.3. *Naturmangfold*

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen i NVEs notat «Bakgrunn for vedtak».⁸ I arbeidet med detaljplanen har Statnett beskrevet det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget i kapittel 5.1. i detaljplanen. De skriver at det er gjort søk i sentrale databaser og det har vært dialog med berørte parter. Det er ikke funnet nye forhold rundt naturmangfold. NVE har bekreftet disse opplysningene med egne søk i Naturbase og Artsdatabanken den 22. september 2024.

Vi mener vurderingene av naturmangfold i detaljplanen bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag, og vi mener vurderingene er tilstrekkelig konkrete og dekkende for tiltaket.

---

⁸ NVEs notat «Bakgrunn for vedtak» datert 17. august 2023, NVE-ref.: 201708079-120.

Fremmede arter

I anleggskonsesjonens post nr. 9 ble det satt vilkår om at detaljplanen spesielt skulle beskrive og drøfte:

Tiltak for å hindre spredning av fremmede arter i forbindelse med anleggsarbeidene. Områder som berøres av anleggsarbeider der det kan være høy risiko for spredning av fremmedarter kartlegges. Tiltak for hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å hindre spredning av fremmedarter, skal beskrives.

Fremmede arter er omtalt i detaljplanens kapittel 6.6. og 6.7. Statnett har beskrevet noen tiltak for å hindre spredning av fremmede arter i detaljplanen basert på kjente forekomster av fremmede arter. Statnett skriver videre at det skal gjennomføres en kartlegging av området høsten 2024.

NVE vurderer at detaljplanen svarer ut vilkåret om fremmede arter. Vi legger til grunn at Statnett gjennomfører nødvendige tiltak for å hindre at fremmede arter blir spredd, i henhold til forskrift om fremmede organismer § 24.

6.3.4. Naturfare

Naturfare ble vurdert i konsesjonssaken, der Statnett beskrev at terrenget for det omsøkte stasjonsområdet skal etableres på stabile stein- og fjellmasser. Søk i NVEs karttjeneste NVE Atlas av 19. august 2024 gav ingen indikasjon på at området er skred- eller flomutsatt.

NVE minner om at det er konsesjonærens ansvar at planleggings-, anleggs- og driftsfasen tar høyde for den reelle skredfaren, og at anlegget ikke øker faren for skred eller flom for tredjepart.

6.3.5. Kulturminner

I anleggskonsesjonens post nr. 9 er det satt følgende vilkår:

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.

Det fremgår av detaljplanen at det ble gjennomført § 9 undersøkelser høsten 2023. I detaljplanens kapittel 6.6 opplyser dere at det er registrert tre kulturminner, derav to automatisk fredede, i området der det er planlagt adkomst og ved et mastepunkt. Dere skriver at dere vil forsøke å finne en alternativ plassering av masten som ikke berører kulturminnet. Dersom dette ikke lar seg gjøre vil det bli søkt om dispensasjon etter kulturminneloven § 8 for å kunne gjennomføre tiltaket. For kulturminnene som ligger i adkomstveien vil det bli søkt om dispensasjon etter kulturminneloven § 8 ettersom Statnett skriver at det ikke er teknisk mulig å endre på den konsesjonsgitte løsningen.

Dersom det ikke søkes om dispensasjon, må kulturminnene i anleggsområdet sikres under anleggsarbeidet. Vi viser til at kulturminner som ligger i eller tett på tiltaket, må merkes i felt før anleggsstart. Vi setter som vilkår at dere merker kulturminnene med et materiale som ikke forvitrer. Det er for å redusere risikoen for at materialet ender som søppel i

naturen. I tillegg er det en fordel at kulturminner vises i digitale kart som entreprenørene bruker i maskinene sine.

NVE konstaterer at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 er avklart. Vi legger til grunn at Statnett avklarer videre plan og prosess for håndtering av kulturminnene i området i dialog med kulturminnemyndigheten.

6.4. Konklusjon

NVE vurderer at Statnett i detaljplanen godt nok beskriver hvordan miljø og landskap skal ivaretas. NVE godkjenner detaljplanen med vilkår som følger av dette vedtaket.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Anne Johanne Kråkenes
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

STATNETT SF

Kopimottakerliste:

Friluftslivets samarbeidsutvalg Bydel Søndre Nordstrand - Ole Øivind Søberg

Oslo kommune Vann- og avløpsetaten

STATNETT SF - Johan Olav Bjerke

OSLO KOMMUNE PLAN- OG BYGNINGSETATEN

OSLO KOMMUNE BYMILJØETATEN

OSLO KOMMUNE EIENDOMS- OG BYFORNYELSESETATEN

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Østmarkas Venner

Oslo kommune - Byantikvaren

TBME - Seksjon for miljøtilsyn energianlegg - Silje Bøe

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Bjørndal boligsammenslutning

OSLO KOMMUNE BYDEL 15 SØNDRE NORDSTRAND

LIÅSEN VELFORENING

OSLO KOMMUNE RENOVASJONS- OG GJENVINNINGSETATEN

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan.</p> <p>Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.